

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ ТА РЕГІОНАЛІСТИКИ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ГЕОГРАФІЯ ТРАНСКОРДОННИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ

Вид дисципліни (за компонентом ОП): вибіркова

Освітньо-професійна програма: Регіональний розвиток і просторове планування

Спеціальність: 106 Географія

Галузь знань: 10 Природничі науки

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаними освітньо-професійними програмами: географічний

Мова навчання: українська

Розробник: доцент, кандидат економічних наук Підгірна Валентина Никифорівна

Профайл викладача: <http://ecogeo.cv.ua/підгірна-валентина-никифорівна>

Контактний телефон: +380501853478

E-mail: v.n.pidgirna@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2231>

Консультації:

Вид консультацій	День проведення	Час проведення
Очні консультації	четвер	13.00-14.00
Онлайн консультації	вівторок, четвер	14.00-15.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Розширення Європейського Союзу, вступ України до СОТ, світова економічна криза, інші процеси глобалізації мають суттєвий вплив на соціально-економічний розвиток української держави. Життя ставить перед українським суспільством нові виклики зовнішнього і внутрішнього походження, які у своїй сукупності спричиняють різку диференціацію українських регіонів, насамперед прикордонних, в першу чергу за інтегральним показником, яким є показник рівня людського розвитку. Така диференціація спричинює соціальну напруженість і веде до наростання відчуженості між громадами та регіонами, що становить загрозу національній безпеці української держави. Важливим кроком для виходу із такого становища є використання потенціалу транскордонного співробітництва як інноваційного інструменту державної регіональної політики.

Разом з тим, Україною ще не у повній мірі використовується потенціал транскордонного співробітництва, що має забезпечити сталий розвиток та конкурентоспроможність транскордонних регіонів. Тому курс «Географія транскордонних територій України» призначена для здобувачів ОП «Регіональний розвиток і просторове планування» спрямована на формування практичних навичок у майбутніх фахівців щодо вироблення стратегії спільних дій у форматі «влада–громада–регіон–бізнес» для реалізації ініційованих проєктів що відповідатиме інтересам прикордонних регіонів України.

2. Метою навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Географія транскордонних територій України» сформувані у студентів цілісний суспільно-економічний погляд на особливості та тенденції розвитку прикордонних територій, специфіку транскордонного співробітництва та визначити його роль у підвищенні конкурентоспроможності регіонів в умовах розширення сучасних євроінтеграційних процесів.

Головними завданнями навчального курсу «Географія транскордонних територій України» є: поглибити знання про міждержавні економічні, культурні, політичні відносини України з державами-сусідами, соціально-економічний розвиток прикордонних територій; оволодіти теоретико-методологічними основами транскордонної географії, теоретичними засадами єврорегіоналізації і транскордонного співробітництва, правовими стандартами транскордонної співпраці в Україні; вивчити напрямки і організаційні форми транскордонного співробітництва в Європі та участі України в них; вивчити єврорегіони за участю українських регіонів, а також їх роль в економічному розвитку прикордонних територій; розвинути вміння критичного оцінювання проблем міждержавного співробітництва України з сусідніми державами.

3. Пререквізити.

Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з нормативних географічних дисциплін, достатніх для засвоєння понятійно-термінологічного апарату курсу, розуміння геопросторових процесів та їх чинників у транскордонних регіонах.

4. Результати навчання.

Вивчення навчальної дисципліни сприятиме формуванню інтегральних та загально-професійних компетентностей.

Інтегральні компетентності:

ЗК 2. Здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел. Використання інформаційних технологій, навички застосування програмних засобів.

ЗК 4. Здатність вчитися і бути сучасно освіченим, усвідомлювати можливість навчання впродовж життя. Організація та нагляд (управління) в контекстах професійної діяльності або навчання в умовах непередбачуваних змін.

ЗК 7. Навички забезпечення безпеки життєдіяльності.

ЗК 9. Здатність взаємодіяти з колегами, керівниками та клієнтами у питаннях, що стосуються розуміння, навичок та діяльності у професійній сфері та/або у сфері навчання. Розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і відносно природи; застосування норм і цінностей професійної етики для прийняття рішень і реалізації. Та здатність показати усвідомлення рівних можливостей і гендерних питань при проектуванні чи плануванні розвитку регіонів.

ЗК 10. Здатність навчатися та самонавчатися. Здатність постійно підвищувати свою професійну кваліфікацію, світоглядну і громадянську, державницьку позицію шляхом самоосвіти і самовдосконалення.

Професійні компетентності:

ФК 6. Здатність використовувати професійно профільовані знання і практичні навички для розробки та впровадження механізмів територіального менеджменту, районного планування, складання планів та програм соціально-економічного розвитку регіонів;

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні, знати:

- теоретико-методологічні основи транскордонної географії, теоретичні засади та практичні результати транскордонної співпраці України;

- суспільно-географічні особливості регіонів українсько-білоруського, українсько-російського, українсько-польського, українсько-словацького, українсько-угорського, українсько-румунського та українсько-молдавського прикордоння;

- проблеми функціонування та перспективи розвитку транскордонного співробітництва з участю українських областей;

- склад єврорегіонів та їхню ефективність для подальшого соціально-економічного розвитку територій та вирішення їхніх екологічних проблем. **вміти:**

- аналізувати розвиток транскордонного співробітництва в Європі, вплив транскордонної співпраці на інтенсифікацію соціально-економічного розвитку регіонів,

- характеризувати етнокультурне і політико-географічне значення, а також соціально-економічні аспекти формування та функціонування єврорегіонів за участю України,

- виявляти негативні наслідки утвердження концепції “Європи регіонів”.

- працювати з науковими, статистичними матеріалами з відповідної тематики.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	4,0	120	15	-	15	-	90		залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усьог о	у тому числі		
		л	сем	с.р.		л	сем	с.р.
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади та суспільно-географічні передумови транскордонного співробітництва								
Тема 1. Географія транскордонного співробітництва в системі інтеграційних процесів	15	2	2	11				
Тема 2. Географічні передумови та правові засади транскордонної співпраці України	15	2	2	11				
Тема 3. Інституції забезпечення та підтримки розвитку транскордонної співпраці регіонів	10	3	3	4				
Тема 4. Єврорегіон як форма транскордонного співробітництва	14			8				
Змістовий модуль 2. Напрямки та організаційні форми транскордонного співробітництва регіонів України								
Тема 5. Україна в системі транскордонного співробітництва. Єврорегіони за участю України	15	2	2	11				
Тема 6. Транскордонне співробітництво західних і південно-західних областей України	18	2	2	14				
Тема 7. Транскордонне співробітництво північних і	18	2	2	10				

північно-східних областей України.								
Тема 8. Нові форми транскордонного співробітництва	15	2	2	11				
Разом	120	15	15	90				

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Тема, завдання самостійної роботи
1	Регіональна політика ЄС, її принципи та мета.
2	Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво.
3	Історико-географічні передумови розвитку прикордонних областей України.
4	Розвиток транспортної інфраструктури як передумова і складова транскордонної співпраці.
5	Єврорегіон як форма транскордонного співробітництва.
6	Транскордонні кластери в Європі та Україні.
7	Нові форми транскордонної співпраці.
8	Стратегія ЄС для Дунайського регіону.
9	Перспективи функціонування транскордонних регіонів.
10	Назвіть приклади транскордонних кластерів, що утворені з участю західних прикордонних областей України.
11	Принципи регіональної політики ЄС
12	Участь Закарпатської області у транскордонному співробітництві
13	Транскордонна співпраця Волинської області
14	Участь Чернівецької області в головних проектах транскордонного с-ва та єврорегіонах.
15	Транскордонна співпраця України з Росією та Білоруссю: тенденції та сучасні реалії.
16	Стратегія ЄС для Дунайського регіону. Участь Одещини в ТКС.

6. Система контролю та оцінювання

Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких форм і засобів діагностики, як оцінювання практичних і самостійних робіт, тестування, оцінювання індивідуальних завдань, письмове й усне опитування. Поточний контроль проводиться під час проведення практичних занять і самостійної роботи та має на меті перевірку теоретичних знань та рівня підготовленості студента до виконання конкретного прикладного завдання. Підсумковий модульний контроль проводиться з метою оцінки й узагальнення результатів навчання на завершальному модульному етапі.

При вивченні дисципліни «Географія транскордонних територій» використовуються такі **методи і форми контролю**:

1. Контроль засвоєння лекційного і самостійно опрацьованого теоретичного матеріалу здійснюється на основі **модульного письмового тестування, оцінювання письмового виконання завдань, усної співбесіди**.

2. Контроль засвоєння знань та набуття умінь і навичок при виконанні практичних

робіт здійснюється шляхом *їх поточної перевірки й оцінювання*.

3. Контроль за виконанням ІНДЗ (за бажанням студента) здійснюється шляхом *оцінювання виконаних проектів та усного індивідуального захисту дослідження*.

Підсумкова оцінка (оцінка за *залік*) з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності та за виконанні ІНДЗ. Максимальну кількість балів, яку може отримати студент за модульне тестування (оцінювання засвоєння лекційного та самостійно опрацьованого матеріалу), виконання практичних робіт – у сумі становить 100 балів. Додатково студент може отримати до 20 балів за виконання ІНДЗ. Оцінка за *екзамен* виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно зі шкалою оцінювання. При цьому в екзаменаційній відомості зазначається кількість набраних балів, оцінка за шкалою ECTS і оцінка за національною шкалою.

Політика оцінювання

- *Політика щодо дедлайнів та перескладання*: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- *Політика щодо академічної доброчесності*: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

- *Політика щодо відвідування*: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3	T4	M 1	T5	T6	T7	T8	M 2		
4	3	4	4	15	4	3	4	4	15		

7. Політика курсу

Впродовж семестру для перевірки знань студента та контролю за самостійною роботою студента застосовують письмові роботи, письмові роботи з тем самостійної роботи, виконані і здані практичні роботи. Під час здачі практичних робіт здобувач вищої освіти повинен знати сутність понять, термінів та категорій, вміти виконувати конкретне практичне завдання.

Питання плагіату та академічної доброчесності регламентуються ЗУ «Про вищу освіту» та локально-правовими актами ЗВО: Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/1EzBsehQERCEzxJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view.

Положення про виявлення та запобігання плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSgadrPl_/view та Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAYkF_CepI-k98GPc9E8KznQ/view

8. Рекомендована література

1. Артёмов І. В. Транскордонне співробітництво в євроінтеграційній стратегії України (монографія). Ужгород, 2009. 257 с.
2. Бучко Ж. І. Тенденції туризму та транскордонної співпраці в контексті регіональних стратегій розвитку. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Географічні науки. 2017. Вип. 7. - С. 179-184. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ksuhsgs_2017_7_28
3. Власюк О. Україна і Росії після розширення ЄС: моделі взаємовідносин/ Економіст. 2003. № 5. с. 85.- 95.
4. Дубович І. Теоретико-методичні аспекти транскордонної географії як науково-дослідницького напрямку соціально-економічної географії. с.298-302.
5. Закон України “Про транскордонне співробітництво”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-15#Text>
6. Інформаційний бюлетень ІРД: Інструменти економічного розвитку місцевих громад. Серія 1 Єврорегіони, 2019. – Режим доступу: <https://ird.gov.ua/irdp/p20190035.pdf>
7. Калитчак Р. Регіоналізм у європейських інтеграційних процесах. К., 2007.
8. Михасюк І., Мальський М. Основи глобальних економічних відносин. Львів, Жешув, 2003.
9. Мікула Н. А., Толкованов В. В. Транскордонне співробітництво. – Київ: Крамар, 2011. 259 с.
10. Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво: Монографія. Львів: ІРД НАН України, 2004.
11. Підгірна В.Н. Систематизація теорій двостороннього співробітництва у форматі визначення національних пріоритетів розвитку українсько-румунських економічних відносин. «Трансформації в глобальній економіці та Україна»: Монографія за ред. І.М. Школи та О.В. Бабінської; Черн. торг-економ. інститут КНТЕУ. Чернівці: Друк АРТ, 2014. С.281-305.

12. Підгірна В.Н. Соціально-економічні критерії оптимізації українсько-румунського економічного співробітництва в контексті транскордонної співпраці. *«Транскордонне співробітництво»*: Монографія за ред. І.М. Школи, О.В. Бабінської. Чернівці: Прут, 2012. С. 404-418.

13. Підгірна В.Н. Формування торговельно-економічних відносин між Україною та Європейським Союзом через призму досвіду Румунії. *«Україна-Європейський Союз: вектори розвитку взаємовідносин»*. Монографія за ред.В.В. Прядка.Чернівці: БДФА, 2010. 467-491.

14. Постанова Верховної Ради України «Про приєднання України до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3384-12#Text>

15. Синергія програм транскордонного співробітництва та стратегій регіонального розвитку в Україні. Упоряд. Є. Романенко. Чернігів: Поліський фонд міжнародних та регіональних досліджень, 2018. 92с.

16. Шаблій О. І. Основи загальної суспільної географії. Львів, ВЦ. ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 444 с.

17. Шаблій О. І. Суспільна географія: у двох кн. Книга друга. Проблеми українознавства, регіоналістики і краєзнавства. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 706 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт бази українського законодавства в Інтернет. URL : www.lawukraine.com.

2. Офіційний сайт Державної служби статистики. URL : www.ukrstat.gov.ua.

3. Офіційний сайт електронної бібліотеки. URL : www.lib.com.ua.

4. Офіційний сайт інституту економічних досліджень і політичних консультацій. URL : www.ier.kiev.ua.

5. Офіційний сайт Львівської електронної бібліотеки ім. В. Стефаника. URL : www.lsl.lviv.ua.

6. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL : <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

7. Офіційний сайт наукової бібліотеки Донецького університету. URL : www.library.dongu.donetsk.ua.

8. Офіційний сайт наукової бібліотеки ім. Максимовича. URL : www.lib-gw.univ.kiev.ua.

9. Офіційний сайт Національного інституту стратегічного дослідження при Президентові УКРАЇНИ. URL : <http://www.niss.gov.ua/articles/245/>

10.Офіційний сайт національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL : www.nbuv.gov.ua.

11.Офіційний сайт Українського центру економічних і політичних досліджень ім. О.Разумкова. URL : www.ucseps.org.

12.Офіційний сайт урядового порталу Кабінету Міністрів України. URL : www.kmu.gov.ua